

БЪЛГАРСКА АГЕНЦИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ХРАНИТЕ
ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА РИСКА

✉ Гр. София, 1606, бул. "Пенчо Славейков" № 15А
☎ +359 (0) 2 915 98 20, 📠 +359 (0) 2 954 95 93, www.babh.government.bg

ИМА ЛИ В БЪЛГАРИЯ ВИДОВЕ КУЛИКОИДИ, КОИТО МОГАТ ДА ПРЕНАСЯТ ВИРУСА НА ИНФЕКЦИЯТА ПО ПРЕЖИВНИТЕ ЖИВОТНИ ШМАЛЕНБЕРГ?

Проф. д-р Бойко Ликов

През ноември 2011 г. в института Friedrich-Loeffler Institut (FLI), в Германия е изолиран нов вирус от говедо. Той принадлежи на *род Orthobunya вируси*, като генетичният анализ води до установяване на принадлежността му към *Симбу серогрупа (Шамонда, Айну и Акабане вируси)*. Основавайки се на произхода на изследвания материал (провинция Северен Рейн Вестфалия) и географското наименование на района, вирусът е наречен *Шмаленберг*.

Orthobunya вирусите са широко разпространени при говедата в Азия, Океания, Австралия, Африка и Близкия Изток (Израел) и предизвикват леки клинични признаци. До момента, вирусите от *Симбу серогрупата* не са изолирани в Европа. Ако се заразят бременни животни при фетусите се наблюдават малформации, аборти и мъртвородени. Вирусите подобни на Акабане вируса се разпространяват чрез мокреци и комари. Те заразяват преживни животни, но не представляват опасност за хората.

Първоначално заболяването протича много тежко с голяма смъртност непозната досега при нито едно заболяване. През януари в Германия са установени 260 епизоотични огнища със заболяли 1064 овце, от които умират 918, а през февруари от 321 заболяли овце, 289 умират. Постепенно до края на 2013 г вирусът Шмаленберг проникна на територията на почти цяла Европа (досега не са засегнати само Унгария, Румъния и страните от Балканския полуостров, включително и България).

За малко повече от 2 месеца инфекцията обхвана Германия- 1 декември 2011 г, Белгия- 14.12.2011 г, Холандия 19.12.2011 г, Великобритания- 14.1.2012 г, Франция- 20.1.2012 г, Италия- 6.2.2012 г, Люксембург- 7.2.2012 г. Досега няма примери за такова бързо разпространение на заразно заболяване по животните.

Постепенно вирусът силно намалява своята патогенност и новият доклад на ЕФСА посочва, че клиничните прояви с малформации, аборти и мъртви приплоди са малко. В случая е учудващо, че при първоначална смъртност от 70 до 80% през 2012 г, в началото на 2014 г изобщо не се споменава за летален изход.

През 2013 г се установи, че вирусът презимува в отделни комари Великобритания - март 2013 г, когато са засегнати Уелс и Шотландия.

При тази епизоотична обстановка се поставя въпросът - ще се опази ли България от тази инфекция? Според нас отговорът е отрицателен. През тази година инфекцията вероятно ще проникне в Унгария и Румъния, а най-късно през следващата 2015 и в България. Това може да не се случи ако летните сезони на 2014 и 2015 г са сухи с малко валежи, което ще затрудни размножаването на мокреците. Засега в началото на 2014 г, поради големите количества валежи в Европа има много добри условия за размножаване на куликоидите в цяла Европа.

В монография публикувана през 2013 г и посветена изцяло на **куликоидите в България** е представен списък с 34 вида куликоиди (1), от които най-важно значение имат *C. obsoletus*- 66,2%, *C. pulicaris*- 12,78%, *C. halophilus*- 6,68% и *C. punctatus*- 3,68%. Три вида *C. pencticolis*, *C. fascipenis* и *C. subfascipenis* имат относителен дял малко над 1%. Относителният дял на останалите видове куликоиди варира от 0,08% до 0,68%.

През май 2014 г е публикуван доклад на ЕФСА за ситуацията свързана с **инфекцията Шмаленберг** по преживните животни в Европа (2). В него са представени няколко видове куликоиди, за които е доказано или има съмнение, че участват в трансмисивното предаване на този вирус в Европа. Доказано е, че *C. obsoletus* (66,2% относителен дял в България), *C. scoticus* (0,12% в България) и *C. chiopterus* (не е установен в България) участват като вектори на този вирус в Западна и Централна Европа. Съмнение, че пренасят вируса има за *C. dewufi* (0,08% в България), *C. pulicaris* (12,78% в България), *C. nubeculosus* (0,68% в България) и *C. Punctatus*- 3,68% в България).

Сравнението на данните за куликоидите, за които е доказано или има съмнение, че пренасят вируса Шмаленберг показва, че в България тези видове са установени, като най-висок е относителният дял на *C. obsoletus* (66,2%), *C. pulicaris* (12,78%), *C. punctatus* (3,68%). Видовете *C. dewufi* (0,08%) и *C. scoticus* (0,12%) имат много по-малък относителен дял. Неделчев Н.(1) счита, че водещо значение за разпространението на синия език в (заболяване подобно на инфекцията Шмаленберг) през 1999 и 2001 г в България имат *C. obsoletus* и *C. pulicaris*.

Тези данни показват, че в България има достатъчно компетентни вектори куликоиди, които да участват в бързото (в рамките до 3-4 седмици) разпространение на вируса в цялата страна. След като от 2011 г инфекцията обхваща цяла Западна Европа, през миналата година заболяването проникна във Финландия, Швеция, Полша, Австрия, Литва и Словакия. В доклада се посочва, че няма ефективни мерки, които да ограничат разпространението, включително и ограничаване на движението на животните. Тази инфекция е подобна на синия език и все още не са разработени ефикасни ваксини. Очаква се това да стане до 2015 г.

Източници:

1. Неделчев Н., Куликоидите в България, София, 2013, Нетуърк Технолъджи Сълуюшънс

2. EFSA (European Food Safety Authority) , 2014. Schmallenberg virus: State of Art. EFSA journal 2014, 12(5): 54 pp, doi:10. 2903/j.efsa.2014.3681

Горепосочената информация ще бъде публикувана на електронната страница на Българска агенция по безопасност на храните (<http://www.babh.government.bg/bg/actualno-risk-evaluation.html>) и Националния фокален център на EFSA (http://focalpointbg.com/index.php?option=com_content&view=article&id=59&Itemid=78&lang=bg) към Центъра за оценка на риска.